

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1883. Andra Kammaren. N:o 3.

Måndagen den 22 Januari.

Kl. 10 f. m.

§ 1.

Herr *Sven Andersson* i Plöninge anmälde vara af sjukdom förhindrad att denna dag deltaga i Kammarens förhandlingar.

§ 2.

Anställdes, enligt derom förut fattadt beslut, val af ledamöter och suppleanter i de ständiga Utskotten.

Dervid utsågos till

Ledamöter i Konstitutions-Utskottet:

Herr	<i>J. Sjöberg</i>	med	184	röster
”	<i>S. Johnson</i> i Hvetlanda	”	136	”
”	<i>S. F. Norén</i>	”	136	”
”	<i>J. Andersson</i> i Häckenäs	”	135	”
”	<i>H. Andersson</i> i Bringåsen	”	119	”
”	<i>F. Th. Borg</i>	”	119	”
”	<i>A. P. Danielson</i>	”	119	”
”	<i>L. Jönsson</i> i Sandby	”	119	”
”	Friherre <i>A. E. Nordenskiöld</i>	”	118	”
och	” <i>C. J. Svensén</i>	”	117	”

Ledamöter i Stats-Utskottet:

Herr	vice Talmannen <i>C. Ifvarsson</i>	med	191	röster
”	<i>Sven Andreasson</i>	”	191	”
”	<i>Liss Olof Larsson</i>	”	191	”
”	<i>O. B. Olsson</i>	”	171	”
”	<i>N. Petersson</i> i Runtorp	”	140	”
”	<i>O. Andersson</i> i Burlöf	”	121	”

Herr	<i>J. Andersson</i> i Jönvik	med	120	röster
"	<i>P. O. Hörnfeldt</i>	"	120	"
"	<i>J. E. Johansson</i> i Forneby.....	"	120	"
"	<i>Emil Key</i>	"	120	"
"	<i>C. A. Larsson</i>	"	120	"
och	" <i>Sv. Nilsson</i> i Efveröd.....	"	120	"

Ledamöter i Bevillnings-Utskottet:

Herr	<i>A. Andersson</i> i Intagan	med	178	röster
"	<i>E. G. Boström</i>	"	178	"
"	Friherre <i>A. H. E. Fock</i>	"	178	"
"	<i>S. A. Hedlund</i>	"	178	"
"	<i>C. A. Jönsson</i>	"	178	"
"	<i>G. W. L. Lönegren</i>	"	178	"
"	<i>N. J. Boström</i>	"	144	"
"	<i>J. Johansson</i> i Bergsäng	"	143	"
"	<i>A. Svensson</i> i Lösen	"	126	"
och	" <i>O. Jonsson</i> i Hof	"	123	"

Ledamöter i Banko-Utskottet:

Herr	<i>Gustaf Jonsson</i> ..	med	166	röster
"	<i>I. Lyttkens</i>	"	126	"
"	<i>A. Gumælius</i>	"	125	"
"	<i>C. I. Bengtsson</i>	"	124	"
"	<i>J. Andersson</i> i Knarrevik	"	122	"
"	<i>Ola Månsson</i>	"	120	"
"	<i>Gunnar Eriksson</i>	"	119	"
och	" Friherre <i>I. Koskull</i>	"	118	"

Ledamöter i Lag-Utskottet:

Herr	<i>A. Persson</i> i Mörarp	med	164	röster
"	<i>E. Thomasson</i>	"	164	"
"	<i>A. V. Abergsson</i>	"	164	"
"	<i>A. L. Lewin</i>	"	163	"
"	<i>V. N. Ekenman</i>	"	158	"
"	<i>Magnus Jonsson</i>	"	150	"
"	<i>J. Smedberg</i>	"	132	"
och	" <i>J. Jonsson</i> i Fröstorp	"	117	"

Suppleanter i Konstitutions-Utskottet:

Herr	<i>E. Westin</i>	med	121	röster
"	<i>J. F. Carlsson</i> i Fogelhem	"	121	"
"	<i>P. Näsman</i>	"	121	"
"	<i>Johannes Larsson</i>	"	121	"
"	<i>C. F. Segerlind</i>	"	111	"

Herr	A. Jönsson i Östmark	med	111	röster
"	M. Trulsson	"	111	"
"	P. Persson i Isie	"	111	"
"	Chr. Assarsson	"	107	"
och	" Sv. Andersson i Plöninge.....	"	104	"

Suppleanter i Stats-Utskottet:

Herr	J. Jonasson i Gullaboås	med	121	röster
"	A. Petersson i Hasselstad	"	120	"
"	P. Pehrsson i Törneryd	"	119	"
"	J. M. Sjölund	"	107	"
"	P. A. Hellgrén	"	106	"
"	C. Magni	"	103	"
"	P. Nilsson i Råby	"	103	"
"	G. Sälling	"	102	"
"	A. Andersson i Smedbyn	"	102	"
"	C. Johanson i Hansjö	"	102	"
"	A. F. Pettersson i Sibbarp	"	102	"
och	" J. P. Nilsson i Kägglå	"	102	"

Suppleanter i Bevillnings-Utskottet:

Herr	P. Larsson i Fohle	med	110	röster
"	L. J. Larsson	"	108	"
"	J. Asklöf	"	107	"
"	I. M. Svensson	"	107	"
"	P. Westman	"	107	"
"	N. Boström i Bodbyn	"	100	"
"	Stormats Mathias Olsson	"	99	"
"	N. Nilsson i Espinge	"	99	"
"	A. Svenson i Bossgården	"	98	"
och	" P. Andersson i Högkil	"	98	"

Suppleanter i Banko-Utskottet:

Herr	C. Mejenqvist	med	100	röster
"	Erik Olsson	"	100	"
"	Olof Andersson i Lyckorna	"	97	"
"	J. G. Jansson	"	93	"
"	A. Hansson	"	92	"
"	H. Johnsson	"	91	"
"	A. Bengtsson	"	91	"
och	" J. A. Sjö	"	90	"

Suppleanter i Lag-Utskottet:

Herr	J. Jonasson i Rasselbygd	med	89	röster
"	A. F. Petersson i Ugglekull	"	84	"

Herr Sv. Håkanson	med 84 röster
” L. Anderson i Wall	” 83 ”
” Folke Andersson	” 83 ”
” P. G. Sandberg	” 82 ”
” L. Börjesson	” 79 ”
” P. G. Näshund.....	” 77 ”

Mellan de ledamöter, hvilka till suppleantplatser erhållit lika antal röster, anställdes lottningar för bestämmande af den ordning, hvori samma ledamöter borde såsom suppleanter ingå; och utföllo dessa lottningar med den ordningsföljd härofvän angifvits.

§ 3.

Herr Talmannen tillkännagaf, att Herr A. Nilsson i Rinkaby anländt till hufvudstaden samt denna dag intagit sin plats bland Kammarens ledamöter.

§ 4.

Till bordläggning anmäldes Riksdagens Kanslideputerades Memorial N:o 1, angående antagande af tjänstemän i Riksdagens kansli.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

In fidem
H. A. Kolmodin.

Onsdagen den 24 Januari.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollen för den 16 och 17 i denna månad.

§ 2.

Herr *A. Th. Wallenius* anmäldes hafva anländt till hufvudstaden och denna dag intagit sin plats bland Kammarens ledamöter.

§ 3.

Föredrogs Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående statsverkets tillstånd och behof.

Ordet begärdes af

Friherre Nordenskiöld, som yttrade: Herr Talman! Mine Herrar! I det trontal, hvarmed Riksdagen öppnades, yttrade Hans Maj:ts Konungen: "för behandling af försvars- och skattefrågorna kommer Riksdagens tid att tagas i så vidsträckt anspråk, att jag derutöfver icke anser mig böra till Eder pröfning nu framlägga andra förslag än sådana, som icke äro af allt för stor omfattning eller som stå i omedelbart samband med statsregleringen". Dessa ord voro endast en bekräftelse på hvad som man och man emellan yttrats, sedan man fått visshet om, att försvars- och skatteregleringskomitéerna skulle kunna afsluta sina arbeten så tidigt, att Regeringen på grund af dem kunde göra en framställning till Riksdagen. Desto mera förvånad har man blifvit på många håll, då man strax efter Riksdagens öppnande i en officiös tidning eller åtminstone i en tidning, som anses stå Regeringen nära, fått läsa, att Regeringen af denna Riksdag väntade mindre ett definitivt beslut än ett motiveradt utlåtande öfver de framlagda förslagen. Någon egentlig anmärkning emot sjelfva den tankegång, som ligger till grund för detta yttrande, har jag icke att framställa. De stora förslagen torde i den form, i hvilken de om några dagar komma att föreläggas Riksdagen, innehålla tillräckligt mycket och tillräckligt viktigt nytt, att deras definitiva antagande kan tåla att tänka på. Möjligt är till och med att ännu en ganska lång tid kommer att åtgå, innan Riksdagen i dessa saker verkligen kan blifva enig om ett definitivt beslut, men under sådana förhållanden är det högeligen att beklaga, om andra, mindre viktiga, men likväl i och för sig maktpåliggande statsangelägenheter få hvila i förväntan på en lösning af de

stora frågorna, hvilken må hända icke kommer så snart, möjligen först efter flere år.

Anledningar till denna min anmärkning lemna den nu aflemnade statsverkspropositionen på många ställen; särskildt tyckas mig sådana anledningar vara att hemta från den åttonde hufvudtiteln. Denna hufvudtitel omfattar, såsom bekant, mycket heterogena ämnen. Den omfattar ecklesiastikstaten, läroverken, landets helsovård och slutligen landets vetenskapliga institutioner. Från våra läroverk hafva klagomål höjts öfver mera än en fråga, som fått hvila och hvilken varit af vigt för läroverkens utveckling och jemna gång. Liknande klagomål hafva äfven höjts från våra medicinska auktoriteter och slutligen tyckas vårt lands vetenskapliga institutioner under de senare åren blifvit af Chefen för Ecklesiastikdepartementet, såsom denne minister ännu hos oss något oegentligt kallas, ganska styfmoderligt behandlade. Detta är så mycket anmärkningsvärdare, som det tidskifte, i hvilket vi lefva, just karakteriseras af de omätliga fördelar, som vunnits genom nya upptäckter på naturvetenskapens område, — vunnits derigenom, att vetenskapsmannen dag efter dag ställt en ny naturkraft i människans tjänst. Det är på upptäckterna inom naturvetenskapernas område, som det beror, att nationalvälmågan i alla civiliserade länder under de sista femtio eller åttio åren mångdubblats. Detta är också erkändt i alla kulturländer; och i hvarje sådant land, som följer med sin tids utveckling, omfattas därför sådana anslag till naturvetenskapernas främjande med synnerlig förkärlek. I de länder, der ett verkligt friskt lif existerar i detta afseende, kan vetenskapsmannen för sina forskningar få hvilka rimliga anslag han än må begära. Vigten häraf är erkänd af alla partiets statsmän och vi kunna med stolthet säga, att det funnits en tid, då Sverige i detta hänseende gått i spetsen för andra folk. Det synes emellertid nästan vara att befara, att denna tid nu är förbi. Jag skulle derpå kunna anföra många exempel från de områden, jag redan ånytt. Jag vill dock nu blott framdraga ett enda, hemtadt från den institution, som jag sjelf tillhör och hvars angelägenheter jag därför nog känner. Kongl. Vetenskapsakademien har upprepade gånger ingått till Kongl. Maj:t med framställning om sina behof. Dess anspråk hafva sällan varit betydliga, vanligen helt obetydliga, men på senare tider har i allmänhet intet afseende blifvit fäst vid dessa framställningar. Sålunda stå, såsom bekant, naturhistoriska riksmusei dyrbara samlingar under Vetenskapsakademiens vård. Från en fullkomlig obetydlighet, som dessa samlingar voro för en 40 och 50 år sedan, hafva de numera vuxit ut till ett stort europeiskt museum, hvilket legat till grund för storartade och viktiga forskningar. En följd af denna museets utveckling är den, att utrymmet blifvit för ringa. Detta erkändes också af Kongl. Maj:t, då Kongl. Maj:t år 1874 anslog medel för inköp af en midt emot det nuvarande riksmuseum belägen tomt, i afsigt att der skulle uppföras en nybyggnad för museet. Sedan dess har Vetenskapsakademien fem särskilda gånger ingått till Kongl. Maj:t med framställning af innehåll, att de dyrbara, i dess vård varande samlingarne komme att förfaras, om icke ett vidsträcktare utrymme dem

bereddes. Dessa framställningar af Svenska Vetenskapsakademien, som åtnjuter ett anseende i hela världen fullt jemförligt med det, som åtnjutes af andra europeiska nationers liknande institutioner, hafva lemnats fullkomligt utan afseende. Jag skulle icke gjort denna anmärkning — ty man finge finna sig i det anmärkta förhållandet, om öfver hufvud *något* betydligt anslag hos oss beviljats för vetenskaplig forskning — om jag icke visste, att majoriteten i denna Kammarare alltid med välvilja och förkärlek omfattat framställningar om dylika anslag. Det är nog ganska svårt att taga reda på, huru stora de anslag äro, som i Sverige lemnats för rent vetenskapliga forskningar, men jag har dock försökt att göra det, genom att gå igenom nästlidna års statsreglering och se efter, huru mycket der är anslaget för ifrågavarande ändamål. Dervid bör man dock erinra sig, att största delen af anslagen till våra universitet icke kan räknas dit; dessa anslag hafva nemligen till hufvudändamål att främja undervisningen, och äfven om med denna undervisning någon gång, ja, till och med ofta följer framgångsrika vetenskapliga forskningar, är det blott en blomma, som måste växa på detta träd, om det öfver hufvud har ett friskt lif. Likaledes kunna icke heller deri inberäknas anslagen till de medicinska institutionerna. Deras hufvudbestämmelse är nemligen att tillgodose den allmänna helsovården inom landet, och dessa anslag hafva således ett direkt praktiskt syftemål, om det också der gäller detsamma som i afseende på universiteten, att en väl ledd medicinsk undervisning måste gifva anledning till nya och framgångsrika vetenskapliga forskningar. Då jag nu gör behörigt afseende derpå och sedan hopsummerar anslagen, som i vårt land verkligen anslås för vetenskapliga forskningar, är summan deraf ganska obetydlig, ehuru den å många håll anses så stor, att, om en forskare någon gång begär ett bidrag af statsmedel, för att kunna fortfarande egna sig åt sina studier, en dylik anhållan mottages såsom supplik eller nådeunderstöd. De ifrågavarande anslagen äro, enligt Kongl. Maj:ts proposition till sistlidne riksdag angående statsverkets tillstånd och behof, följande: till läkaresällskapet 3,000 kronor — oaktadt detta anslag afser rent medicinska ändamål, kan det måhända hänföras till den ifrågavarande rubriken, — till Vetenskapsakademien 42,480 — större delen af denna summa går dock till meteorologiska byrån, som har ett rent praktiskt ändamål och hvars väderleksbulletiner redan fått den betydelse, att de hvarje år rädda ofantligt mycket större summor än kostnaden för denna byrå. Vidare hafva vi anslaget till Vitterhets-, historie- och antiqvitetssakademien 27,750 kronor. Af denna akademis arbeten tillhör en stor del icke den del af naturforskningen, som har till ändamål att utreda nya lagar för fysiken, geologien, kemien och biologien, men jag vill dock räkna hit äfven detta anslag på 27,750 kronor. Anslaget till Naturhistoriska riksmuseum, 66,050 kronor hör helt och hållet hit; till resestipendier samt utgifvande af läroböcker och lärda verk äro anslagna 24,000 kronor, — äfven af denna summa hör endast en bråkdel hit, ehuru jag dock för upp summan med dess fulla belopp, — till zoologiska stationen vid Kristineberg 2,000 kronor — ja, detta är ett anslag för rent vetenskapligt ändamål — vidare, på extra stat,

till Vitterhets-, historie- och antiqvitetsakademien 9,200 kronor, för två geologers resa till Spetsbergen 5,500 kronor samt slutligen till vetenskaplig bearbetning af Vega-expeditionens samlingar 25,000 kronor. Detta utgör en sammanlagd summa af 204,980 kronor. Från denna summa kunna emellertid icke obetydliga afdrag säkerligen göras, ehuru dessa afdrag i viss mån motvägas af anslagen för vetenskaplig forskning vid universiteten och de medicinska läroverken. Denna summa 204,980 kronor torde således utgöra ungefär det belopp, med hvilket vi årligen kontribuera till de stora forskningsarbeten, som för närvarande försiggå öfver allt i verlden och som lemna så ofantligt välsignelsebringande frukter, som i längden bildar för ett land kraftigare försvar än armékorpsor och pansarfartyg. Det är sådana anslag, som förskaffat oss ångan, elektriciteten, telefonen, elektriska ljuset, färgstofferna ur stenkolstjären, tändstickor, lysgas, som framkallat möjligheten af rationellt åkerbruk, en kemiskt-teknisk industri m. m.

Under sådana förhållanden tyckes den hit hörande delen af den åttonde hufvudtiteln vara ytterst styfmoderligt behandlad; jag har velat anmärka detta nu, emedan jag har för afsigt att i motionsväg begära ett par anslag för vetenskapliga ändamål, och det *oaktadt* de stora frågor, som skola förekomma under den nu började riksdagen.

Vidare anfördes icke. Den förevarande Kongl. propositionen hänvisades till Stats-Utskottet, dit Friherre Nordenskiölds i anledning af densamma nu afgifna yttrande jemväl skulle öfverlemnas.

§ 4.

Föredrogs Herr *A. Rundbäcks* på Kammarens bord hvilande motion N:o 1, angående löneförbättring åt folkskolans lärare och lärarinnor.

Herr Fredenberg anförde: Som jag tagit del af Herr Abraham Rundbäcks motion om löneförbättring åt folkskolans lärare och lärarinnor och den deri lemnade sakrika utredning, ber jag att få instämna i motionen.

Herr af Trolle: Äfven jag, som under gårdagen tagit del af motionen och funnit hvad den innehåller vara rättvist och billigt, ber att få instämna i densamma.

Herr J. Rundbäck: Äfven jag ber att få instämna i den nu föredragna motionen och hoppas, att i följd af den deri lemnade fullständiga och klara utredningen af folkskoleläraryrkes behof af förbättrade löner och rättvisan af de för sådant ändamål i motionen begärda anslag denna viktiga fråga vid innevarande riksdag måtte få en bättre utgång än vid den förra.

Derpå blef motionen jemte de yttranden, som i anledning af densamma nu afgifvits, hänvisad till Stats-Utskottet.

Herr *J. Asklöfs* motion N:o 2, angående ändring af §§ 4, 7, 11, 12, 13 och 105 Regeringsformen samt § 38 mom. 2 af Riksdagsordningen, hänvisades till Konstitutions-Utskottet.

§ 5.

Föredrogs och lades till handlingarne den till Kammaren inkomna berättelse om hvad i rikets styrelse sedan sista Riksdags sammanträde sig tilldragit.

§ 6.

Föredrogs och hänvisades till Stats-Utskottet Riksdagens år 1882 församlade revisorers berättelser:

1:o angående verkställd granskning af statsverkets samt andra af allmänna medel bestående fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1880, jemte de i anledning af samma berättelse infordrade och till Kongl. Maj:t afgifna underdåniga utlåtanden; samt

2:o angående granskning af Riksgäldskontorets tillstånd och förvaltning.

Äfvenledes föredrogs och hänvisades till Banko-Utskottet samma Revisorers berättelse angående Riksbanken.

§ 7.

Till Lag-Utskottet hänvisades Justitie-ombudsmannens vid innevarande riksmöte afgifna embetsberättelse samt Tryckfrihetskomiténs berättelse.

§ 8.

Föredrogs och bifölls Riksdagens Kanslideputerades Memorial N:o 1, angående antagande af tjänstemän i Riksdagens kansli.

§ 9.

Följande motioner anmäldes, nemligen af:

Herr *J. E. Wiksten*, N:o 3, med förslag till förändrade bestämmelser rörande klockares afföning;

Herr *J. Andersson* i Lysvik, N:o 4, angående ändring i Kongl. Förordningen den 18 September 1874 rörande försäljning af vin och maltdrycker;

Herr *S. Wieselgren*, N:o 5, om förändrad lagstiftning angående särskilda sammankomster för andaktsöfning; och

Herr *S. A. Hedlund*, N:o 6, med fastställande af vissa grunder vid behandling af frågan om landtförsvarets ombildning.

Alla dessa motioner blefvo, hvar efter annan, bordlagda.

§ 10.

För att vid Jemtlands läns urtima landsting den 29 innevarande månad deltaga i val af en ledamot af Riksdagens Första Kammare, hade Herrar *Gunnar Eriksson*, *Hans Andersson* i Bringåsen och *W. Farup* anhållit om ledighet från riksdagsgöromålen under 8 dagar från och med den 27 dennes.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 11.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter Kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{3}{4}$ 12 på dagen.

In fidem

H. A. Kolmodin.